

*Ewa Andrysiak*¹

**I OGÓLNOPOLSKIE FORUM BIBLIOTEK PEDAGOGICZNYCH
„MIEJSCE BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ W ZMIENIAJĄCEJ SIĘ
PRZESTRZENI EDUKACJI I INFORMACJI”
(KRAKÓW, 13–14 CZERWCA 2013 R.)**

Dwie krakowskie placówki naukowe – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Hugona Kołłątaja oraz Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej – były organizatorami I Ogólnopolskiego Forum Bibliotek Pedagogicznych. Obrady forum, którego celem była ocena działalności bibliotek związanych z edukacją i kształceniem, działalności wykraczającej często poza ich zadania statutowe, odbyły się pod hasłem „Miejsce biblioteki pedagogicznej w zmieniającej się przestrzeni edukacji i informacji” w dniach 13–14 czerwca 2013 r. Tematem przewodnim I Forum była współczesność bibliotek i dynamika ich zmian.

Otwierając konferencję Wanda Dudek, dyrektor PBW w Krakowie, wyraziła zadowolenie z licznego uczestnictwa przedstawicieli bibliotek pedagogicznych z terenu całego kraju (90 osób z 46 miast). Następnie głos zabral Dariusz Styra, dyrektor Departamentu Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, który przypomniał, że obecnie przygotowywane są programy edukacyjne do roku 2020, a nasza obecność w Unii Europejskiej wyznacza, co powinniśmy zmienić, poprawić, czy dostosować do licznych wyzwań współczesnego świata. W tej debacie powinny uczestniczyć biblioteki pedagogiczne, odzwierciedlając głos środowiska. Samorząd woj. małopolskiego przejął biblioteki pedagogiczne w roku 1999, próbując znaleźć dla nich nowe miejsce. Podejmowano próby, by biblioteki pedagogiczne były ośrodkami doradztwa, przygotowano koncepcję Ośrodków Regionalnej Edukacji, a zmiany w rozporządzeniu dotyczącym bibliotek pedagogicznych z 28 lutego 2013 r. podkreślają ich rolę wobec szkół. Ważne jest także, by biblioteki pedagogiczne miały wsparcie strukturalne. Samorząd woj. małopolskiego prowadzi program Małopolska

¹ Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej.

Biblioteka plus, a obecnie podejmowane są działania, aby uruchomić podobny program dla bibliotek pedagogicznych.

Rolę biblioteki pedagogicznej i przygotowanie jej do nowych zadań podkreślił Małopolski Kurator Oświaty, którego list odczytała starszy wizytator Irena Legutko. Wkład bibliotek w rozwój społeczeństwa informacyjnego doceniają także władze samorządowe województwa małopolskiego, zaznaczył to w liście przesłanym na ręce dyrektora W. Dudek Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Sowa, życząc, by konferencja pokazała nie tylko zachodzące w bibliotekach przemiany, wpływające na ich przekształcanie się w centra informacji edukacyjnej, ale także specyfikę pracy tego typu placówek.

Prezentowane na konferencji zagadnienia podzielone zostały na cztery sesje (panele) tematyczne. Pierwszą, poświęconą zagadnieniom teoretycznym, prowadził dr hab. Krzysztof Walczak, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego i jednocześnie dyrektor Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu. Wystąpienia merytoryczne rozpoczęła dr hab. Hanna Batorowska, prof. Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, referatem *Biblioteka ośrodkiem pedagogiki informacyjnej*, zauważając m. in., że charakter pracy pedagogicznej bibliotekarza związany jest z typem biblioteki, że należy mądrze wykorzystywać informacje dla potrzeb swoich i innych, podkreśliła też, że dużym wyzwaniem dla bibliotekarzy różnych typów bibliotek jest odpowiedzialność. Ogromny potencjał bibliotek pedagogicznych pozwala na pełnienie przez nie różnych ról; o bibliotekach pedagogicznych jako mentorach edukacji medialnej i informacyjnej mówiła dr Renata Piotrowska z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Kolejny prelegent, dr Sławomir Iwasiów, reprezentujący Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, w wystąpieniu pt. *Biblioteka pedagogiczna wobec przemian kultury czytania w Europie* mówił m. in. o „skanokulturze” w bibliotece i zastanawiał się czy, podobnie jak gazety, książki też będą powoli odchodzić do lamusa?

Anna Radoszewska, przedstawicielka Wydawnictwa Naukowego PWN, jednego ze sponsorów konferencji, w wystąpieniu na temat *IBUK LIBRA – rewolucja w pracy z e-książką* przedstawiła ofertę IBUKa – czytelnicy książek elektronicznych w języku polskim, dysponującej ponad sześcioma tysiącami tytułów z różnych dziedzin, nie tylko wydawnictw PWN-owskich. Obecnie w IBUKu można korzystać z nowej formy, można zatem nie tylko czytać, ale także pracować z książką. Z oferty największej naukowej wypożyczalni on-line w Polsce korzysta już ok. 110 uczelni różnego typu i ponad 150 bibliotek publicznych i pedagogicznych.

Pierwsza część wystąpień zakończyła się referatem Sylwii Czacharowskiej – dyrektora Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie

o dającym do myślenia tytule *Czy biblioteka pedagogiczna jest (jeszcze) potrzebna nauczycielom?* Zdaniem prelegentki doświadczenia ostatnich dwóch lat to przyzwolenie dla likwidacji filii bibliotek pedagogicznych, to także spadek liczby nauczycieli korzystających z bibliotek, stąd wniossek, że tylko nieliczni nauczyciele potrzebują do pracy książki, a nieczytanie staje się zjawiskiem powszechnym. Zatem dobrze wyposażone biblioteki, posiadające wartościowe zbiory i bazy, prowadzące różnorodne działania, to placówki, które będą miały czytelników, ale to także księżnice, które nie mogą być tanie. Dobrze wyposażone biblioteki będą miały czytelników.

Drugi panel prowadzony przez dr hab. Marię Konopkę rozpoczął się wystąpieniem dr. hab. prof. UW Krzysztofa Walczaka na temat roli biblioteki pedagogicznej w przestrzeni regionalnej i lokalnej. Ewa Obała z Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu przybliżyła gospodarkę magazynową i konserwację zbiorów kaliskiej biblioteki (*Gospodarka magazynowa i konserwacja zbiorów jako element działalności biblioteki pedagogicznej. Przypadek Książnicy Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu*).

Z problematyką biblioterapii związane były dwa kolejne referaty; Jolanta Obrzut z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Nowym Sączu przedstawiła *Działalność Koła Sądeckiego Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego*, dr Wanda Matras-Mastalerz z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie mówiła na temat biblioteki pedagogicznej jako miejsca biblioterapeutycznych inicjatyw twórczych.

Po obradach pierwszego dnia uczestnicy Forum zwiedzili Klinikę Papieru w Bibliotece Jagiellońskiej oraz wzięli udział w warsztatach biblioterapeutycznych prowadzonych przez bibliotekarza–biblioterapeutę dr Lidię Ippoldt z Biblioteki Pedagogicznej w Skawinie, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego.

Drugiego dnia przedstawiciele bibliotek prezentowali działalność i ofertę edukacyjną swoich placówek. Moderatorem pierwszej części obrad był prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Kolejno wystąpiły Renata Kozłowska z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie (*Pedagogiczne biblioteki Podkarpacia – zasoby i oferta edukacyjna*), Elżbieta Mieczkowska (*Od zespołów samokształceniowych do sieci współpracy na przykładzie doświadczeń Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Elblągu w doskonaleniu nauczycieli bibliotekarzy*) i Magdalena Pilińska (*Innowacje w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu – działania edukacyjne bibliotek*).

Z kolei Robert Karpiński z pińczowskiej Filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach w wystąpieniu pt. *Spółczeństwo informacyjne*

a współczesny bibliotekarz ukazał zmiany wizerunku bibliotekarza, który potrafi poruszać się w zalewie informacji, ale wymaga to od niego kształcenia się w różnych dziedzinach i ciągłego samodoskonalenia, stwierdził też, że rola bibliotekarza nie ogranicza się tylko do podawania książki. Ostatnią część wypowiedzi należy jednak uzupełnić. Bibliotekarze już dawno zauważyli, że ich praca nie ogranicza się tylko do wypożyczania książek.

Do korzystania z nowoczesnych systemów zabezpieczania i ewidencji zbiorów bibliotecznych zachęcał uczestników przedstawiciel sponsora konferencji – firmy E–Libron – Adam Makosz.

Zaplanowany w tym bloku wystąpienie referat dr Agnieszki Fludy–Krokos z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie – *Facebook jako miejsce promocji bibliotek pedagogicznych – analiza i próba typologii* – z przyczyn niezależnych od referentki nie został wygłoszony, tekst znalazł się w wydanej publikacji².

Ostatni panel moderował dr hab. Andrzej Kaliszewski z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Sesję rozpoczął referat Agnieszki Miśkiewicz, prezes krakowskiego Oddziału Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, na temat *Współpraca krakowskich bibliotek szkolnych z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką na przestrzeni ostatnich lat*. Kolejna prelegentka – dr Lidia Ippoldt zaprezentowała szeroki wachlarz działań Biblioteki Pedagogicznej w Skawinie, a mgr Małgorzata Janusz z Filii PBW w Gorlicach mówiła o roli biblioteki pedagogicznej w systemie kształcenia ustawicznego (*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu, Filia Gorlice w systemie kształcenia ustawicznego – z naszych doświadczeń*).

Obrady zakończyła krótka dyskusja, w której uczestnicy podkreślili, że była to pierwsza konferencja naukowa bibliotek pedagogicznych stanowiąca forum wzajemnej wymiany doświadczeń, które pokazało duże różnice w działalności poszczególnych bibliotek. Wnioski z Forum uczestnicy postanowili przesłać do Ministerstwa Edukacji Narodowej, podkreślając, że w bibliotekach pedagogicznych dzieje się źle, że w wyniku fali restrukturyzacji bibliotek następuje redukcja kadry, podczas gdy jednocześnie zwiększane są zadania.

Forum towarzyszyły dwie wystawy. Ekspozycja ekslibrisów ze zbiorów znanego krakowskiego kolekcjonera Andrzeja Znamirowskiego prezentowała znaki własnościowe bibliotek pedagogicznych; znalazły się tu m. in. ekslibrisy biblioteki kaliskiej i krotoszyńskiej. Najważniejsze zbiory bajek i baśni z zasobów krakowskiej PBW oraz prace plastyczne uczniów – laureatów konkursu „Niezwyczajny świat Braci Grimm” można było obejrzeć na wystawie

² *Miejsce biblioteki pedagogicznej w zmieniającej się przestrzeni edukacji i informacji*, pod red. nauk. A. Fludy–Krokos, W. Dudek, A. Piotrowskiej, Kraków 2014.

zatytułowanej „Bajka i baśń. Bracia Grimm i inni...”. Poza tym uczestnicy konferencji mogli skorzystać z oferty wydawnictw Epideixis, Impuls, Studio Blok – Bajki Baletowe i Universitas.

Organizatorzy Forum zapraszają na kolejne spotkania bibliotek pedagogicznych, by prezentować ofertę usług bibliotek pedagogicznych w zmieniającym się środowisku, promować dobre praktyki i nowatorskie sposoby pracy z czytelnikiem oraz wymieniać doświadczenia, zacieśniać współpracę i współpracować wspólne kierunki działań. Konferencje, planowane jako spotkania cykliczne, odbywać się będą co roku, w czerwcu, w Krakowie, a organizatorzy zapraszają na nie bibliotekarzy placówek pedagogicznych i bibliotekoznawców zajmujących się problematyką dotyczącą bibliotek tego typu.